

equivalent de *fagina*, per iès raons que es veuran allà i que segueixo considerant decisives, per més que la idea no sembli a primera vista un disbarat. Tampoc ho sembla la d'AGriera, que vingui d'un derivat de DIANA 'deessa o fada de les fonts i de la caça' (BDC XVIII, 84); de tota manera com que la idea peca de rebuscada en l'aspecte semàntic, i costa de creure en un tal diminutiu en *-eta*, no es faria gaire cas de la breu nota en qüestió, prenent-la com un de tants acudits poc seriosos d'aqueix flòleg, si no l'hagués recollida *AlcM.*

Potser modificant? Realment l'existència popular de *jana* com a nom de fada està provada en els nostres Pirineus i en mossàrab (veg. DIANA). ¿Seria, doncs, verament un mossarabisme? Difícilment creuríem, però, en un tal diminutiu en *-eta* ni en mossàrab. Però és veritat que es podria suposar que arabitzant-se en \**gana*, del plural regular àr. \**gānāt* s'hagués fet un singular romànic *geneta* (llavors l'africà *ğarnaif* en podria ser alteració per etimologia popular dels mots àrabs que cito en nota). Mentre, però, no hi hagi comprovació de tal denominació de la *geneta* en fonts mossàrabs (res no veig en *PAlc.*, *RMa.*, Simonet ni Dozy), la idea així i tot resta rebuscada i no gaire versemblant.

Potser és d'origen bereber, com sigui que la documentació fa pensar persistentment en una importació ultramarina (notem també la data tardana en castellà, llengua poc comercial, però plena de mossarabisme), i adaptat en romànic a la forma de *genet*. L'última paraula ha de quedar en mans dels africanistes, perquè jo no sé bereber.

DERIV.: *Genetera. Genetot. Genard* (amb la terminació de *renard* o *guinard*).

1 Com a molt es podria conjecturar que sigui un compost d'un mot rar o vulgar *ğarān* (o *ğārin*), que significa 'gripau' o 'reinetà' (algú ha dit 'serpeta'), l'ús del qual a Algèria està efectivament comprovat per Hélot etc. (Dozy, *Suppl.* I, 189) i Lentin. Però donat el sistema àrab és impossible una derivació, i amb prou feines es podria pensar en un compost: cf. *nāif* «maigre (viande)»? (Dozy, *Suppl.* II, 737) i encara menys *āif* «quí crie» (ib. I, 195) un i altre mots rars i dubtosos.

*Genetari, genetia, V. genet Genètic, V. gendre Gengebre, gengibre, V. gingebre Gengla, V. gembla* (atzembla)

GENI, pres del ll. *gēnius* 'divinitat que segons els antics vetllava per cada persona i s'identificava amb la seva sort', 'la persona mateixa, la seva personalitat', derivat de *gignere* 'engendrar'. □ 1.<sup>a</sup> doc.: 1695, Lacavalleria.

Tant en l'acc. 'natural, índole d'algú', com en la de 'talent, aptitud extraordinària d'algú': «*geni*, esperit; *geni bo*: *genius bonus, dexter, secundus --- geni mal ---*; *ell té un gran geni per a l'eloqüència*» (no en fonts lèxiques més antigues, i fins el *DTO.* no el recull en les eds. del S. XVII). En la de 'índole, tarannà d'algú' és ja freqüent en els escr. Renaix.: «la Madrona --- era corpulent, morena --- y tot son conjunt respirava

un *geni* endressat y recullit», NOLLER (*Pap.*, 6); sobretot amb el matís de 'caràcter fort (eventualment feble)': «son accentuat perfil y certa arruga vertical en l'entrecelles, que contreya molt sovint, davan a son rostre extraordinària serietat, fent entreveure tot ensem un *geni* fort», «ella sabia ben bé qu'era apassionada, arrebataada, que tenia un *geni* prompte ---», id. (ibid., 23, 92).

Amb aquesta acc. el vulgarisme, tan estès, consistent a afegir una *-t* als mots terminats en *-i* àton, es va arribar a fer tan general, que en el sentiment comú del nostre segle ja no era percebut com a tret vulgar en aquest mot; i molts opinaven que *žēni* era una pronúncia a reservar per a les altres accs., com la de la famosa estrofa de l'*All.*: «De migdia ab sos raigs la terra envolta, com vella 'ls fets de sa infantesa escolta, / y 'l mar, mig adormit, aixeca el front: / tot barreja sa música al gran càntic, / lo vell semblava 'l *Geni* de l'Atlàntic, / mes son gentil oyent era Colon» (Introducció, fi); en canvi: «amic, molt de temps ha, de la pobra víctima, comfonent a fons son *gēnit* de pòlvora, sabent ben bé que sols al enfadar-se li pujavan a la cara 'ls colors, compregué ben prompte lo que passava dins d'aquella ànima», NOLLER (*Vilaniu*, 78). De fet en aquest mot la *-t* apareix en tots els dialectes de la llengua, sense excloure'n el val.: «son *gēnits* que *congenien*», MGadea (*T. del Xè* I, 273).

DERIV.: *Geniada. Geniat. Genió. Geniós*, però més corrent *geniüt. Genial* [Belv.], a penes usat més que en el sentit de 'dotat de talent extraordinari' («ja haurà entès abans d'ara el lector que l'urc del Bajalta gastaria més d'una vegada els seus *genials* intents», Coromines, *Silèni* ix, p. 125); però també havia tingut la de 'congenial, adaptat a la índole peculiar d'algú', que ha quedat força antiquada en el nostre segle, tant en català com en castellà d'Espanya (resta, però, molt viva a Amèrica, particularment a l'Argentina): «lo Sr. *Marquío ruris, echava* algunes paraules *genials*», B. de Maldà (*Coll. B. V.*, 116, que A. Galí glossa «vol dir algunes ironies...»), «lo dinar --- dispostat que ja quedava a direcció del Sr. Canonge Ponsich sent-li *genial* ---», id. (97, s'entén 'si l'acomodava acceptar-la').

*Genialitat* 'singularitat de caràcter d'algú': «a mesura que posa anys, sembla que se li esmola l'enginy i les *genialitats*, i els trets d'humor esclaten més sovint a través de les seves pàgines» (Alex. Galí, en l'ed. d'aquesta obra, p. 54; mot que manca encara en Lab. 1839, el qual registra amb aquest matís un *genial* m. substantivat, que *AlcM* exemplifica en EmVilanova). *Congenial* [Lab. 1839]. *Congeniar* [Belv.; MGadea, cita supra].

DUPLICAT AMB FONÈTICA HEREDITÀRIA: *giny* 'enginy' [fi S. XIII]. No és rar que ja llavors aparegui amb la grafia *-ni* en la terminació, en la qual no és fàcil veure si hi ha llavors mera grafia imperfecta (o ja hi intervenen, com més tard, factors dissimilatoris i de fonètica sintàctica): «avia enganatz per algun *gin* los enfants a joc», o sigui 'habilitat' traduint «fraudulentes victorias exercebat» (*VidesR*).